

Sonuç

Bu çözümlemenin en önemli sonucu, devrimci sosyalistlerin yeni orta sınıfa karşı takınmaları gereken tutumla ilgilidir. Bu sınıfın sendikalardan ya da sosyalist örgütlerden dışlanmaları gerektiğini ileri sürmek aptallık olur. Birincisi, çelişkili sınıfsal konumlarda yer alanlar ücretli emekçiler oldukları için, YOS'un üyelerinin bazı çıkarları egemen sınıfla aralarında bir çatışma doğurur ve onları işçi sınıfıyla birleştirir. Savaş sonrası dönemde beyaz yakalı sendikacılıkta yaşanan patlamanın bir nedeni budur. Dahası, burjuvazi dahil *her* sınıfın üyeleri, ilke olarak, devrimci sosyalist bir partide bir rol oynayabilir.

Gelgelelim, devrimci sosyalist olan egemen sınıf üyeleri kendi sınıflarından *koparak* devrimci olurlar. Bu kişiler kendi sınıflarına ihanet ederler ve, doğal olarak, o sınıfın ufak bir azınlığından ibarettirler. YOS örneğinde durum daha karmaşıktır, çünkü onların, yukarıda belirttiğim gibi, işçilerle ortak çıkarları vardır. Ancak, aynı zamanda, işçilerin üzerinde bir iktidar konumunda bulunurlar ve bu onları sermayeyle aynı safa düşürür. Demek ki, devrimci parti kendini işçi sınıfına olduğu şekilde yeni orta sınıfa doğru yönlendiremez.

Böylece sınıf ittifakları sorununa geliyoruz. Birçok yazar, proletarya ile yeni orta sınıf arasında bir sınıf ittifakını savunmuşlardır.¹¹² Bunun genel anlamı, Komünist Partiler'in 1930 ve 1940'lı yıllarda izlediği Halk Cepheleri siyasetinde olduğu gibi, proletaryanınikiyle uzlaşmaz çıkarları olan bir sınıfla 'birlik' sağlamak uğruna işçi sınıfının kendi ayrı çıkarlarını, amaçlarını ve mücadele yöntemlerini feda etmesi demektir. Böylesi bir strateji, besbelli, Thatcherizme karşı SDP ile ve Muhafazakâr Partili 'ılımlılarla' birliği savunan Komünist Parti sağ kanadına cazip gelecektir. Oysa, tarihsel olarak, bu strateji her uygulandığı yerde işçi sınıfı için felâkete yol açmıştır.¹¹³

Çok daha geçerli bir model, 1917 Rus Devrimi'nde proletarya ile köylülük arasındaki ilişkidir. Bu örnekte, işçi sınıfı yalnızca kendi amaçları doğrultusunda mücadele ederek ve pratikte iki sınıfın çıkarlarının çakıştığını göstererek (köylülere toprak ve barış güvencesini ancak sovyet iktidarı verebilirdi) köylülüğü kendi saflarına çekmiştir.

Militan beyaz yakalı sendikacılığın, kol işçilerinin saldırı altında olduğu dönemlerde (Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda ve 1970'lerin başlarında) gelişmesi de bu yaklaşımı destekleyen bir olgudur. İngiliz egemen sınıfının konumunun en zayıf olduğu, polis grevlerinin, orduda ayaklanmaların ve Clyde ile Belfast'ta isyanların çıktığı 1919 yılı, aynı zamanda, ilk beyaz yakalı grevinin (demiryolu memurları) yaşandığı yıldır. Aynı şekilde, Muhafazakâr Partili bir bakanın ailesine belki de Noel tatilini son kez beraber geçiriyor olduklarını söylediği 1973 yılı da ilk memur grevinin yaşandığı yıldır.

Dolayısıyla işçi sınıfın, yeni orta sınıfın bazı kesimlerini kendi saflarına çekmesi sınıf uzlaşmacılığının değil, sınıf mücadelesinin yöntemleriyle gerçekleşecektir. Bu, bizzat, çelişkili sınıfsal konumların doğasından kaynaklanmaktadır. Çelişkili sınıfsal konumlarda yer alanlar zorunlu olarak iki ayrı yöne çekilirler. Proletarya militan eylemleri sayesinde aşağıdan yaptığı baskıyı en üst sınırına çıkararak YOS'un bazı unsurlarını kendine çekebilir. Keskin sınıf mücadelesinin etkisi YOS'u bölmek olacaktır. Daha yüksek statü sahibi olan, sermaye işlevinin yerine getirilmesiyle daha ilgili ve stratejik denetim tabakalarına daha yakın olanlar burjuvaziye doğru yaklaşırken, onların altında yer alanlar büyük olasılıkla ters yöne giderler.

Özetle, sınıf yapısındaki değişikliklerin proletaryada bir çözümme yaratarak sosyalist politikanın temelini yok ettiği inancının kendisi temelsizdir. Beyaz yakalı iş alanlarının genişlemesi, esasen, işçi sınıfının yok olmasını değil, yapısının değişmesini getirmiştir. Sosyalistler açısından yeni orta sınıfın ortaya çıkışı aslen olarak olumsuz bir anlam taşımaktadır. İşçi Partisi solunun deneyimi, bu sınıfın etkisinin sosyalist politikayı nasıl bütünüyle çarpıtabileceğini gösterir. Devrimciler, ister fabrikada çalışsınlar isterse büroda, mağazada ya da madende, tabandaki işçilere yönelmeye devam etmelidirler.

NOTLAR

DEĞİŞEN İŞÇİ SINIFI

Bu makalenin ilk taslağı üzerine yorumları ve eleştirileri için Pete Goodwin ile Chris Harman'a minnettarım. 1983'te Skegness'teki Sosyalist İşçi Partisi toplantısında yeni orta sınıf üzerine yaptığım bir konuşmanın ardından çıkan tartışmanın da çok yardımı oldu. Son olarak, makaleyi bu derleme için yeniden gözden geçirirken Peter Marsden'in düzeltme önerilerinden de çok yararlandım.

- (1) K. Marx ve F. Engels, *Selected Correspondence* (Moskova, 1965), s. 327.
- (2) K. Marx, *Capital III* (Moskova, 1971), s. 791.
- (3) K. Marx, *Capital II* (Moskova, 1956), s. 33.
- (4) K. Marx, *Capital III*, s. 879.
- (5) Bkz. Cohen, s. 73-7 ve Ste Croix, s.43 ve devamı, s. 57-69 ve 85-96.
- (6) Ste Croix, s. 51.
- (7) Bkz. R. Scase, 'The Petty Bourgeoisie and Modern Capitalism', derleyenler: A. Giddens ve G. Mackenzie, *Social Class and the Division of Labour* (Cambridge, 1982).
- (8) G. Routh, *Occupation and Pay in Great Britain 1906-79* (Londra, 1980), s. 4.
- (9) Routh, s. 40.
- (10) *Financial Times*, 28 Kasım 1981.
- (11) Örneğin, bkz. R. Bahro, *Socialism and Survival* (Londra, 1982) ve A. Gorz, *Farewell to the Working Class* (Londra 1982).
- (12) J. Goldthorpe, 'On the Service Class, its Formation and Future', Giddens ve Mackenzie, s. 172.
- (13) Routh, s. 5.
- (14) Routh, s. 6.
- (15) Routh, s. 124.
- (16) Bu makalenin 1983'te ilk yayımlanışından beri Wright çelişkili sınıfsal konumlar teorisini terketmiştir: bkz. E.O. Wright, *Classes* (Londra, 1985). Bu kitapta anlatılan 'yeni orta sınıf' çözümlemesi, ekte ele alınan ve biraz teknik nitelikli savlara gönderme yapmadan da anlaşılabilir.
- (17) K. Marx, *Theories of Surplus Value*, Cilt 1 (Moskova, 1963), s. 152.
- (18) Marx, *Theories of Surplus Value*, Cilt 1, s. 157.
- (19) Bkz. I.I. Rubin, *Essays on Marx's Theory of Value* (Detroit, 1972) ve E. Mandel'in *Capital II* (Harmondsworth, 1978) için giriş yazısı, s. 38-46.
- (20) Marx, *Capital III*, Bölüm 16.
- (21) Marx, *Capital II*, s. 135-6 ve devamı.
- (22) Marx, *Capital II*, s. 153.
- (23) N. Poulantzas, *Classes in Contemporary Capitalism* (Londra, 1975). Poulantzas bu iddiayı, beyaz yakalı çalışanların, kol emeğinden daha çok zihinsel bir emek harcadıkları için, ideolojik ve politik açıardan burjuvaziye doğru çekildikleri fikrine dayandırır. Bu, 'kollektif işçi'nin parçası olan ve dolayısıyla üretken emek harcayan beyaz yakalı çalışanlar (teknisyenler ve diğerleri) için de geçerlidir.
- Erik Olin Wright'ın işaret ettiği gibi, "sonunda, Poulantzas'ın benimsediği işlem, ideolojinin kendisini sınıfın belirleyici ölçütü haline getirir" (*Class, Crisis and the State* (Londra 1978), s. 59). Böylece sınıf, üretim ilişkilerine bağlılığından kurtulur.
- Burada çarpıcı olan, Poulantzas'ın sınıf kavramı ile burjuva sosyologların kullandıkları sınıf kavramı arasındaki benzerliktir. Örneğin, David Lockwood, büro işçileriyle ilgili incelemesi *The Blackcoated Worker* (Londra, 1958) adlı kitabında, Max Weber'in 'statü' kavramını (toplumsal hiyerarşide bireylerin yer aldıkları *düşünülen* konum) kullanır. Lockwood, büro işçilerinin orta sınıfa özgü 'statü konumları' nedeniyle poletaryanın bir parçası sayılmayacaklarını ileri sürer.
- Genç İngiliz sosyologlarının önde gelen ismi Anthony Giddens, beyaz yakalı çalışanları işçi sınıfından ayırmak amacıyla başka bir Weberci kavramı, pazar kapasitesi kavramını kullanır. Beyaz yakalı çalışanların pazar kapasitesi (eğitimli olmaları) sınıfsal konumlarını hem üretim araçlarına sahip olan burjuvaziden, hem de kol emek-gücünün sahibi alan işçilerden ayırır (bkz. A. Giddens, *The Class Structure of the Advanced Societies*, ikinci basım, Londra, 1981). Ancak, bu çözümleme büro işçilerinin ve göreceğimiz gibi konumlarını eğitimlerine borçlu olmayan pek çok üst düzey beyaz yakalı çalışanın durumuna uymaz. İlginçtir ki, Giddens, Poulantzas'ın, "sınıfların ideolojik ve politik ilişkilere" girmeden önce ekonomik olarak oluşmuş sayılabilecekleri" görüşüne ilişkin "inandırıcı eleştirisini" onaylamaktadır (Giddens, s.303).
- (24) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 55.
- (25) K. Marx, 'Results of the Immediate Process of Production', *Capital I*'e ek (Harmondsworth, 1976), s. 1039-40.
- (26) Marx, *Capital III*, s. 292.
- (27) Marx, *Capital III*, s. 293-4.
- (28) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 49-50.
- (29) Mandel, *Capital*'e giriş, s. 47.

- (30) Mandel, *Capital'e giriş*, s. 47-8; bkz. destekleyici alıntılar için s. 48'deki not ve s. 59.
- (31) Aktaran Lockwood, s. 20.
- (32) Aktaran Lockwood, s. 20, 1878'de yayımlanan bir elkitabından.
- (33) B.G. Orchard, 1871, Aktaran Lockwood, s. 27.
- (34) Tabloyu Lockwood hazırlamıştır.
- (35) Lockwood, s. 36-7.
- (36) H. Braverman, *Labour and Monopoly Capital* (Londra ve New York, 1974).
- (37) M. Crozier, *The Bureaucratic Phenomenon* (Londra, 1964), kısım 1.
- (38) Routh, s. 42. Elbette 1971'den beri, özellikle bugünkü resesyonun sonucunda, imalat işçilerinin sayısında belirgin bir düşüş görülmüştür.
- (39) Marx, *Theories of Surplus Value*, Cilt 1, s. 227.
- (40) Bkz. S. Heath, *Social Mobility* (Londra, 1981).
- (41) Mandel, *Capital'e Giriş*, s. 51.
- (42) M.P. Kelly, *White-Collar Proletariat* (Londra, 1980), s. 71.
- (43) B. ve J. Ehrenreich, 'The Professional-Managerial Class' ve buna karşılık olarak yazılan makaleler, derleyen P. Walker, *Between Labour and Capital* (Hassocks, 1979).
- (44) Wright, *Class, Crisis and the State*, Bölüm 2.
- (45) Walker, s. 12'de Ehrenreich.
- (46) Walker, s. 14'te Ehrenreich.
- (47) Walker, s. 16-8'de Ehrenreich.
- (48) Walker, s. 14'te Ehrenreich.
- (49) Walker, s. 18'de Ehrenreich.
- (50) A. Szymanski, 'A critique and Extension of the Professional-Managerial Class', Walker, s. 50-51.
- (51) B. J. Ehrenreich, 'Rejoinder', Walker, s. 331-2 ve not 13.
- (52) Bu örnek için Chris Harman'a teşekkür ederim.
- (53) Bkz. Cohen, s. 217-25 ve J. Scott, *Corporations, Classes and Capitalism* (Londra, 1979).
- (54) E.O. Wright, 'Intellectuals and the Class Structure of Capitalist Society', Walker, s. 194.
- (55) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 61
- (56) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 73-4.
- (57) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 63
- (58) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 80-1. Ayrıca bkz. Wright'ın denemesi, Walker.
- (59) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 81.
- (60) Wright, *Class, Crisis and the State*, s. 91.
- (61) Bkz. C. Barker, 'The State as Capital', *International Socialism* 2:1 (1978).
- (62) G. Carchedi, 'On the Economic Identification of the New Middle Class', *Economy and Society* 4:1 (1975), s. 24.
- (63) S.A. Marglin, 'What do Bosses do?', derleyen A. Gorz, *The Division of Labour* (Hassocks, 1976) s. 29.
- (64) J. Scott, *The Upper Classes* (Londra, 1982), s. 29.
- (65) *Department of Employment Gazette*, Mart 1983.
- (66) Carchedi, s. 24.
- (67) Goldthorpe, Giddens ve Mackenzie, s. 168-9.
- (68) R.E. Pahl ve J.T. Winkler, 'The Economic Elite', derleyen A. Giddens ve P. Stanworth, *Elites and Power in British Society* (Cambridge, 1974), s. 114. Ayrıca bkz. Scott, *Corporations*, passim.
- (69) J. Goldthorpe, 'On the Service Class, its Formation and Future', Giddens ve Mackenzie, s. 170.
- (70) Bkz. Scott, *Upper Classes*, Bölüm 6 ve 7 ile Giddens ve Stanworth, passim.
- (71) T. Bilton ve diğerleri, *Introducing Sociology* (Londra, 1981), s. 83.
- (72) E.O. Wright, 'The Value Controversy and Social Research', I. Steedman ve diğerleri, *The Value Controversy* (Londra, 1981), s. 71-2. Ayrıca bkz. E.O. Wright, *Class Structure and Income Determination* (New York, 1979), s. 138.
- (73) J. Westergaard ve H. Resler, *Class in a Capitalist Society* (Harmondsworth, 1976), s. 72-96.
- (74) Routh, s. 46.
- (75) S. Aronowitz, 'The Professional-Managerial Class or Middle Strata', Walker, s. 218.
- (76) Routh, s. 9 ve 16.
- (77) Westergaard ve Resler, s. 95.
- (78) A. H. Halsey ve diğerleri, *Origins and Destinations* (Oxford, 1980), s. 205-6
- (79) J. Goldthorpe ve diğerleri, *Social Mobility and Class Structure in Modern Britain* (Oxford, 1980), s. 42-6.
- (80) Goldthorpe ve diğerleri, s. 54-7.
- (81) Giddens ve Mackenzie, s. 172-4'te Goldthorpe.
- (82) Goldthorpe ve diğerleri, s. 76 ve devamı.
- (83) Goldthorpe ve diğerleri, s. 59.
- (84) R. Samuel, 'The SDP and the New Political Class', *New Society*, 22 Nisan 1982.
- (85) Giddens ve Mackenzie, s. 80'de Goldthorpe.
- (86) Giddens ve Mackenzie, s. 183'te Goldthorpe.
- (87) Giddens ve Mackenzie, s. 184'te Goldthorpe.
- (88) Walker, s. 42'de Ehrenreich.
- (90) Samuel, *New Society*, 22 Nisan 1982.
- (91) *New Statesman*, 4 Aralık 1981.
- (92) S.E. Finer, *The Changing British Party System* (Washington, 1980), s. 40-55. Ama bkz. yine bu derlemede yer alan Chris Harman'ın makalesi 'How The Working Class Votes'.

- (93) Aktaran Finer, s. 53.
- (94) G. Stedman-Jones, 'Marching into History?', *The Socialist*, Ocak/Şubat 1982.
- (95) Stedman-Jones, *New Socialist*, Ocak/Şubat 1992.
- (96) Bu sürecin en iyi incelemesi hâlâ B. Hindess'in, *The Decline of Working-Class Politics* (Londra, 1971)'dir.
- (97) Bkz. J. Bearman, 'An Anatomy of the Bennite Left', *International Socialism* 2:6 (1979), S. Cockerill, 'Reply to Left Reformism', *International Socialism* 2:8 (1980) ve P. Green, 'Alternative' and 'Socialist' Economic Strategies', *International Socialism* 2:13 (1981).
- (98) Giddens ve Mackenzie, s. 180-1'de Goldthorpe.
- (99) *Financial Times*, 15 Aralık 1982.
- (100) *Financial Times*, 15 Aralık 1982.
- (101) *The Times*, 23 Ağustos 1982.
- (102) J. Gyford, 'The New Urban Left', *New Society*, 21 Nisan 1983.
- (103) A. Gould, 'The Salaried Middle Class in the Corporatist Welfare State', *Policy and Politics*, 21 Nisan 1983.
- (104) Gould, *Policy and Politics* 9:4, s. 415.
- (105) *Financial Times*, 15 Aralık 1982.
- (106) Bkz. A. Gamble, *Britain in Decline* (Londra, 1981) ve B. Rowthorne, 'The Past Strikes Back', *Marxism Today*, Ocak 1982.
- (107) C. Sparks, 'The Reformist Challenge', *International Socialism* 1:97 (1977).
- (108) Sue Cockerill ve Pete Goodwin'e bu noktayı belirttikleri için teşekkür ederim.
- (109) M. Davis, *Prisoners of the American Dream* (Londra, 1986), s. 211 ve 234.
- (110) Davis, s. 213, 217-8 ve 226-8.
- (111) Bkz. Davis, Bölüm 6 ve P. Green, 'Contradictions of the American Boom', *International Socialism* 2:26 (1985).
- (112) Bkz. Szymanski, s. 60-5 ve Aronowitz, s. 233-42.
- (113) Yazarın Halk Cephesi stratejisine sempatisinden bir ölçüde etkilenen bir açıklama için bkz. F. Claudin, *The Communist Movement* (Harmondsworth, 1975); ayrıca, D. Hallas, *The Comintern* (Londra, 1985).